

Ljubljana, 23. december 2020

Vlada Republike Slovenije

Gregorčičeva 20
1000 Ljubljana

Ministrstvo za kulturo RS

Maistrova 10
1000 Ljubljana

Odziv Društva Asociacija na Zakon o interventnih ukrepih za pomoč pri omilitvi posledic drugega vala epidemije COVID-19

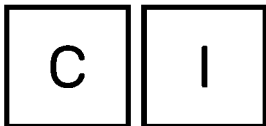
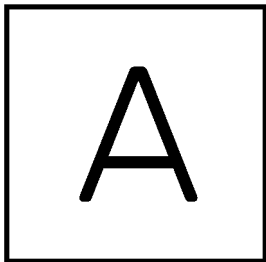
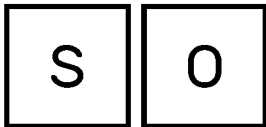
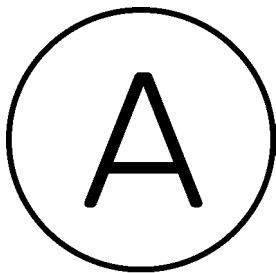
Spoštovani!

Sedmi protikorona paket, sedmo prezrtje kulture. **Do sedaj so bila posebnih ukrepov deležna področja turizma, športa, kmetijstva, infrastrukture in številna druga. Za kulturo praktično ni bilo enega resnejšega dodatnega ukrepa**, kar jasno kaže na **namero po slabitvi stabilnosti sektorja**. Večkrat smo navajali stališče Evropske komisije, ki sektor prepoznava kot močno prizadet, izpostavljali smo **raziskavo UNESCA, ki priporoča številne ukrepe**, v septembru 2020 pa smo organizirali tudi odmevno javno razpravo, kjer so trije ugledni profesorji ekonomije soglašali, da kultura potrebuje dodatne ukrepe. Vse je ostalo prezrto in celo ukrep, ki ga je Vlada kot edinega s področja kulture sprejela v prvem valu (avtomatsko podaljšanje pravice do plačila prispevkov), se v drugem valu, čeprav je situacija enaka, v zakon ne vključuje.

Poleg tega da se prezira sektor kulture, pa se z namero ukinitve Sklada za razvoj nevladnih organizacij vrši tudi **aktivni napad na nevladni sektor**. Predlogu **ostro nasprotujemo**, saj je sklad velikega pomena tudi za razvoj organizacij s področja kulture. Sredstva iz sklada omogočajo izvajanje evropskih razpisov, kjer je Slovenija na področju kulture med najboljšimi, omogočajo pa tudi profesionalizacijo in siceršnji razvoj sektorja.

V predlogu zakona je zapisano tudi zvišanje prispevkov za verske uslužbenke, kar je za zakon, ki naj bi bil posvečen »omilitvi posledic drugega vala epidemije«, milo rečeno nenavaden ukrep. Menimo, da je najprej potrebno opraviti resno razpravo o višini prispevkov samozaposlenih v kulturi, ki morajo vsakih pet let izkazovati izjemnost in ki bi za svoje izjemno delo morali prejemati več kot zgolj minimalne prispevke. **V Asociaciji že vrsto let predlagamo karierno dinamiko**, ki bi jo bilo potrebno implementirati čim prej.

Vlado RS pozivamo tudi, da aktivira 100. člen Zakona o začasnih ukrepih za omilitev in odpravo posledic COVID-19 (Uradni list RS, št.

152/20) in s sklepom podaljša ukrep temeljnega dohodka za samozaposlene in samozaposlene v kulturi. **Epidemija še vedno traja, zato je ukrep temeljnega dohodka treba nujno podaljšati.**

Poleg težav z epidemijo je bilo v letu 2020 na področju kulture tudi kar nekaj drugih, lahko bi rekli, umetno ustvarjenih težav, kot je to v primeru **neizplačanih sredstev za področje filma**. Pozdravljamo začasno rešitev v 69. in 70. členu predloga zakona, hkrati pa pozivamo odločevalce, da poiščejo tudi sistemsko rešitev in se zavežejo k temu, da do podobnih zastojev v prihodnje ne bo prihajalo.

Ponavljamo tudi predloge iz PKP 6:

- Samozaposlenim v kulturi naj se vsaj še v prvi polovici leta 2021 avtomatsko podaljšuje pravico do plačila prispevkov.
- Za naslednjih pet let je potrebno spustiti vstopni prag za pridobitev pravice do plačila prispevkov, saj je epidemija močno vplivala na reference ustvarjalcev in ustvarjalcev.
- Uvesti je potrebno vavčerje za kulturo za spodbujanje potrošnje za kulturo v letu 2021.
- Uvesti je potrebno vrednotnice na področju kulture.
- Nujno je vzpostaviti sklad z nepovratnimi sredstvi.

V nadaljevanju podajamo predloge za spremembe Zakon o interventnih ukrepih za pomoč pri omilitvi posledic drugega vala epidemije COVID-19.

* * *

PREDLOGI

K 27. členu

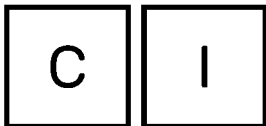
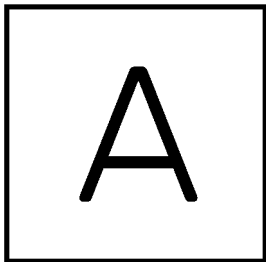
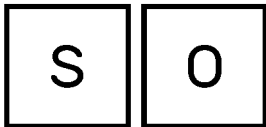
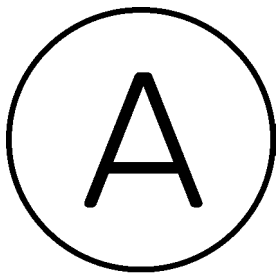
27. člen se v celoti črta.

Obrazložitev

Sklad za razvoj nevladnih organizacij, kot ga opredeljuje Zakon o nevladnih organizacijah, je eden pomembnejših virov financiranja nevladnih organizacij, argumenti, ki se jih v obrazložitvi navaja za ukinitvev, pa so povsem neustrezni. Sklad je pomemben tudi za razvoj nevladnih organizacij v kulturi, v preteklosti pa se je njegovo delovanje izkazalo kot zelo učinkovito, zato še naprej podpiramo njegovo delovanje v trenutnem zakonskem okviru. K spremembi zakona ponovno ni dodana nobena analiza ali evalvacija, iz katere bi bili razvidni razlogi za spremembe, zato predlagamo, da se 27. člen v celoti črta.

K 30. členu

30. člen se v celoti črta.

Obrazložitev

Obraavnani člen predvideva zvišanje prispevkov za socialno varnost, ki jih Ministrstvo za kulturo plačuje verskim uslužbencem, in sicer namesto slabe polovice povprečne plače bodo po novem izenačeni s povprečno plačo. V društvu Asociacija že vrsto let opozarjamo, da je nujno treba uvesti karierno dinamiko za samozaposlene v kulturi, ki po veljavni zakonodaji skozi pravico do plačila prispevkov prejemajo zgolj prispevke od minimalen osnove. Predlog, da se tovrstno vprašanje trajno rešuje v zakonu, ki je namenjen ukrepom za reševanje težav povezanih z epidemijo COVID-19, je neustrezen. Predlagamo, da se v letu 2021 čim prej lotimo vprašanja karierni dinamike za samozaposlene v kulturi, seveda pa je vzporedno možno razmišljati tudi o področju, ki ga izpostavlja obraavnani člen, a to nikakor ne more imeti prednosti pred ustvarjalkami in ustvarjalci, ki so temelj kulturnega resorja. Zaradi navedenih razlogov predlagamo, da se v obravnavnem zakonu tega vprašanja ne rešuje.

Za 109. členom se doda novo poglavje z naslovom »Začasni ukrepi na področju kulture«. Ostale člene za tem poglavjem se smiselno preštevilči.

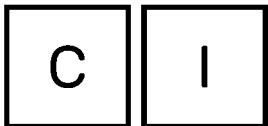
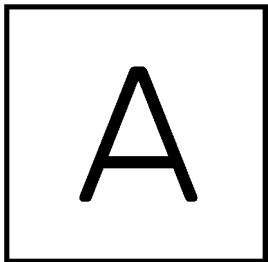
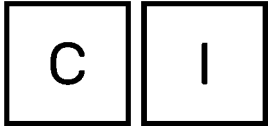
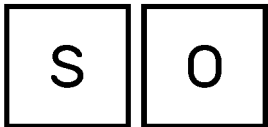
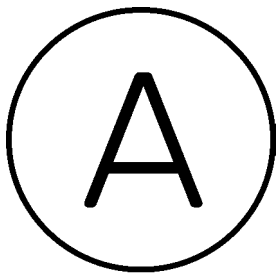
Doda se nov 110. člen, ki se glasi:

110. člen

(ohranitev pravice do plačila prispevkov za socialno varnost po 83. členu ZUJIK)

Samozaposleni v kulturi, ki mu je pravica do plačila prispevkov za obvezno pokojninsko in invalidsko zavarovanje, za obvezno zdravstveno zavarovanje ter za starševsko varstvo in za zaposlovanje od najnižje zavarovalne osnove za samozaposlene za socialno in zdravstveno zavarovanje (v nadaljnjem besedilu: prispevki za socialno varnost) na podlagi 83. člena Zakona o uresničevanju javnega interesa za kulturo (Uradni list RS, št. 77/07 – uradno prečiščeno besedilo, 56/08, 4/10, 20/11, 111/13, 68/16, 61/17 in 21/18 – ZNOrg; v nadaljnjem besedilu: ZUJIK) prenehala in o njegovi vlogi za ponovno podelitev pravice do plačila prispevkov za socialno varnost do uveljavitve tega zakona še ni bilo odločeno, ter samozaposleni v kulturi, ki se mu pravica do plačila prispevkov za socialno varnost, priznana na podlagi 83. člena ZUJIK, izteče do 30. aprila 2021, ohrani pravico do plačila prispevkov za socialno varnost na podlagi 83. člena ZUJIK do 31. junija 2021.

Obrazložitev

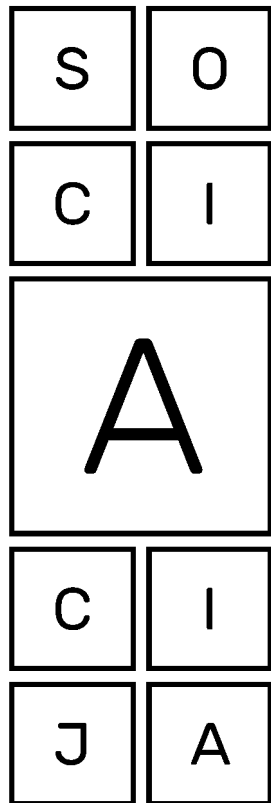
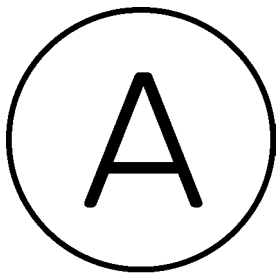
V prvem protikorona paketu je bilo sprejeto določilo s področja kulture, ki je samozaposlenim v kulturi omogočalo nadaljnjo delo tudi v oteženih okoliščinah epidemije. Menimo, da bi podoben ukrep bilo potrebno implementirati tudi v drugem valu, saj so se tudi tokrat ponovile praktično iste okoliščine, ukrep pa se je v prvem valu izkazal za upravičenega in uspešnega. V ta namen prilagamo ključni del argumentacije vlade iz prvega paketa: »Zaradi izrednih razmer, ukrepov v skladu z Zakonom o začasnih ukrepih v zvezi s sodnimi, upravnimi in drugimi javnopravnimi zadevami za obvladovanje širjenja nalezljive bolezni ter oteženega pridobivanja priporočil in dokazil za izpolnjevanje pogojev za pridobitev pravice do plačila prispevkov za socialno varnost iz državnega proračuna, se predlaga, da se samozaposlenim v kulturi, ki jim je pravica do plačila prispevkov za socialno varnost na podlagi 83. člena ZUJIK iztekla in o njihovi pravici še ni bilo odločeno do uveljavitve tega zakona, ter samozaposlenim v kulturi, ki se jim pravica do plačila prispevkov za socialno varnost priznana na podlagi 83. člena ZUJIK izteče do 30. junija 2020, ohrani pravica do plačila prispevkov za socialno varnost na podlagi 83. člena ZUJIK do 31. avgusta 2020.« V našem predlogu sledimo predlogu Vlade RS iz prvega vala epidemije in spreminjamo datume.

Doda se nov 111. člen, ki se glasi:

111. člen

Začasno se za obdobje od 1. 1. 2021 do 1. 1. 2026 spremeni Uredba o samozaposlenih v kulturi, in sicer na način:

- V dokumentu »Priloga I Specializirani poklici na področju kulture in kriteriji izjemnega kulturnega prispevka za pridobitev pravice do plačila prispevkov za socialno varnost« se v uvodnem besedilu prag 81 točk zniža na 71 točk. Ustrezna uvodna določba se po novem glasi: »Prag za izpolnitev pogoja izjemnosti v okviru posameznega poklica je 71 točk.«
- V dokumentu »Priloga I Specializirani poklici na področju kulture in kriteriji izjemnega kulturnega prispevka za pridobitev pravice do plačila prispevkov za socialno varnost« se določilo »izpolniti vseh 30 točk za obseg« v celoti izbriše.
- V dokumentu »Priloga II: Specializirani poklici na področju kulture – deficitarni poklici in kriteriji prispevka k razvoju področja, ki ga zajema deficitarni poklic, za pridobitev pravice do plačila prispevkov za socialno varnost« se v uvodnem besedilu prag 81 točk zniža na 71 točk. Ustrezna uvodna določba se po novem glasi: »Prag za izpolnitev pogoja izjemnosti v okviru posameznega poklica je 71 točk.«
- V dokumentu »Priloga II: Specializirani poklici na področju kulture – deficitarni poklici in kriteriji prispevka k razvoju področja, ki ga zajema deficitarni poklic, za pridobitev pravice do plačila prispevkov

za socialno varnost« se določilo »izpolniti vseh 30 točk za obseg« v celoti izbriše.

Obrazložitev

Zaradi razglasitve epidemije v letu 2020 in izrednih razmer, ki bodo predvidoma trajale vsaj še v prvi četrtini leta 2021, predlagamo, da se uvede začasne spremembe Uredbe o samozaposlenih v kulturi, s katerimi se vzame v obzir dejstvo, da samostojne ustvarjalke in ustvarjalci v tem letu praktično niso mogli delati v enakem obsegu, kot bi sicer, kar bistveno vpliva na izpolnjevanje kvantitativnih pa tudi kvalitativnih kriterijev za pridobitev statusa samozaposlenih v kulturi.

Za pridobitev pravice do plačila prispevkov se spremlja obdobje zadnjih petih let, zato je potrebno določilo implementirati za naslednje petletno obdobje, torej od 1. 1. 2021 do 1. 1. 2026. Šele po petih letih se posledice epidemije ne bodo več poznale pri obsegu dela in kakovosti dela prosilcev za pravico do plačila prispevkov.

Doda se nov 112. člen, ki se glasi:

112. člen

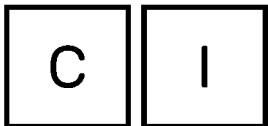
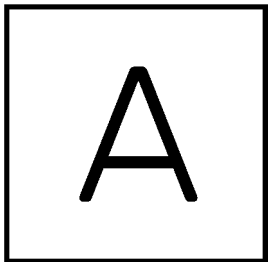
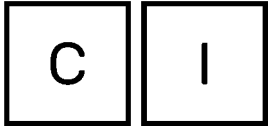
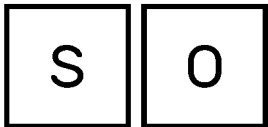
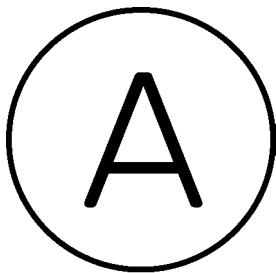
(bon za izboljšanje gospodarskega položaja na področju domače potrošnje kulture)

(1) S tem zakonom se ureja bon z namenom odprave posledic epidemije v kulturi za izboljšanje gospodarskega položaja na področju domače potrošnje kulture (v nadaljnjem besedilu: bon za kulturo).

(2) Upravičenec do bona za kulturo v višini 25 eurov je polnoletna oseba oziroma oseba, ki bo v letu 2021 dopolnila 18 let. s stalnim prebivališčem v Republiki Sloveniji na dan 1. februar 2021.

(3) Ponudniki na področju kulture (v nadaljnjem besedilu: ponudniki kulturnih storitev), pri katerih se bon za kulturo unovči, so za potrebe tega člena subjekti, registrirani v Republiki Sloveniji, vpisani v register poslovnih oseb Agencije Republike Slovenije za javno pravne evidence in storitve (v nadaljnjem besedilu: AJPES), ki opravljajo dejavnosti po Standardni klasifikaciji dejavnosti Uredbe o standardni klasifikaciji dejavnosti (Uradni list RS, št. 69/07 in 17/08) po Prilogi I: Standardna klasifikacija dejavnosti – SKD 2008 in Priloga II: Pojasnila k standardni klasifikaciji dejavnosti – SKD 2008:

- 90 – Kulturne in razvedrilne dejavnosti,
- 91 – Dejavnost knjižnic, arhivov, muzejev in druge kulturne dejavnost.

(4) Bon za kulturo se glasi na upravičenca in se unovči do 31. decembra 2021.

(5) Če upravičenec bona za kulturo ne unovči do 31. decembra 2021, ne more zahtevati izplačila bona v denarju od Republike Slovenije.

(6) Ponudnik storitve oziroma upravičenec bo od Finančne uprave Republike Slovenije (v nadaljnjem besedilu: FURS) prejel sredstva v višini unovčenega bona. Način unovčitve bona preko informacijskega sistema FURS in povračila sredstev s strani FURS predpiše Vlada Republike Slovenije z uredbo v petnajstih dneh po uveljavitvi tega zakona.

(7) Sredstva za izplačilo bona za spodbujanje domače potrošnje za kulturo zagotavlja Republika Slovenija iz proračuna Republike Slovenije.

(8) Ukrep se začne izvajati po odobritvi sheme državne pomoči s strani Evropske komisije.

(9) Ne glede na zakon, ki ureja dohodnino, se od bona ne plača dohodnina.

(10) Bon za kulturo se ne upošteva za ugotavljanja materialnega položaja vlagatelja in oseb, ki se upoštevajo poleg vlagatelja, v skladu z Zakonom o uveljavljanju pravic iz javnih sredstev (Uradni list RS, št.

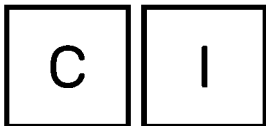
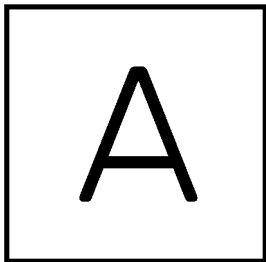
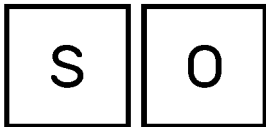
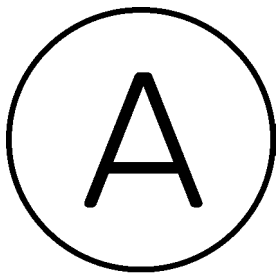
62/10, 40/11, 40/12 – ZUJF, 57/12 – ZPCP-2D, 14/13, 56/13 – ZŠtip-1, 99/13, 14/15 – ZUUJFO, 57/15, 90/15, 38/16 – odl. US, 51/16 – odl. US, 88/16, 61/17 – ZUPŠ, 75/17, 77/18 in 47/19).

(11) Nadzor nad ponudniki storitev iz tega člena izvaja Tržni inšpektorat Republike Slovenije v skladu s predpisi, ki urejajo inšpekcijski nadzor. Finančna uprava Republike Slovenije Tržnemu inšpektoratu Republike Slovenije na zahtevo zagotavlja potrebne podatke za izvajanje nadzora:

- podatke o ponudniku storitev: matična številka zasebnika ali pravne osebe in davčna številka;
- podatke o osebi, ki je unovčila bon – upravičencu do bona: osebno ime upravičenca do bona, davčna številka.

Obrazložitev

Enako kot turizem, za katerega boni že obstajajo, je tudi kultura eden od najbolj prizadetih sektorjev, kar je tudi sporočilo Evropske komisije. Prav tako je kultura eden od sektorjev, ki jih finančne krize – in slednja se napoveduje – vedno najbolj prizadenejo. Zaradi tega je nujno, da se tudi za kulturo poskrbi z neposrednimi spodbudami oziroma s spodbudami za domačo potrošnjo. Zavoljo tega predlagamo uvedbo t. i. »bona za kulturo« v višini 25 eur, ki bi ga prejela vsaka polnoletna oseba. Sorodna priporočila glede neposredne potrošnje so tudi v dokumentu UNESCA z naslovom

Culture in crisis: Policy guide for a resilient creative sector in je torej izkazano dober način prehajanja obstoječe krize na področju kulture.

Predlog ima tudi strokovno podporo, in sicer v raziskavi, ki jo je naročilo Ministrstvo za kulturo leta 2016, z naslovom *Analiza zakonodaje in prakse zasebnega vlaganja v kulturo v državah evropske unije*. V poglavju 1.12. *Kuponi / »vavčerji«* je predstavljen natanko takšen sistem, ki je v običajnih, torej ne kriznih, razmerah že bil uporabljen na Slovaškem, v Nemčiji, Veliki Britaniji in Belgiji (str. 24–25).

Bon bi imel zelo podobne parametre kot že predlagani bon za turizem, uveljavljali pa bi ga lahko pri poslovnih subjektih, ki imajo registrirano ustrezno dejavnost po šifrantu SDK. Glede na trenutni izračun za potrošnjo za bone za turizem in glede na višino predloga »bona za kulturo« je mogoče sklepati, da bi za celoten ukrep potrebovali približno 40 milijonov evrov. Slednje glede na celoten obseg sredstev za kulturo, ki jih potroši prebivalstvo, predstavlja relativno majhen delež, in sicer približno 7% (poraba za kulturo se je v letih 2010 do 2015 gibala med 500 in 600 milijoni (Vir: Analiza financiranja kulture, Ministrstvo za kulturo, 2017, str. 40).

Doda se nov 113. člen, ki se glasi:

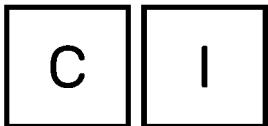
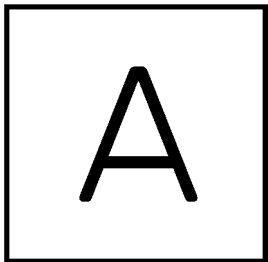
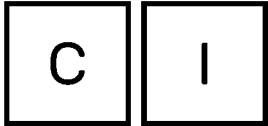
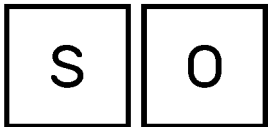
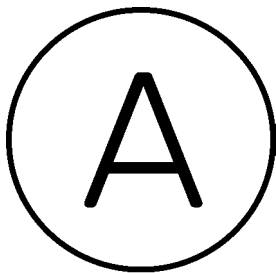
113. člen

(vrednotnice za kulturne prireditve)

- (1) Če kulturna prireditev zaradi izrednih okoliščin, ki jih je povzročila epidemija, ni izvedena, se šteje, da so izpolnjene vse obveznosti organizatorja prireditve, če imetniku vstopnice izda vrednotnico v višini plačila vstopnice.
- (2) Vrednotnica se glasi na prinosnika in omogoča unovčljivost v 24-ih mesecih od izdaje. Če potrošnik izdane vrednotnice ne unovči v 24-ih mesecih od izdaje, lahko v 14-ih dneh po preteku tega obdobja od organizatorja kulturne prireditve zahteva, da mu v 14-ih dneh od prejema zahtevka vrne znesek, na katerega se glasi vrednotnica.
- (3) Za izdano vrednotnico jamči organizator kulturne prireditve z vsem svojim premoženjem.
- (4) Ne glede na določbe zakona, ki ureja varstvo potrošnikov, potrošnik z izdajo vrednotnice skladno s tem členom nima drugih zahtevkov do organizatorja kulturne prireditve.
- (5) Določbe tega člena se smiselno uporabljajo tudi za abonmaje.

Obrazložitev

Vrednotnice so sistem, ki jih t. i. protikorona paketi že poznajo. V *Zakonu o interventnih ukrepih za zajezitev epidemije COVID-19 in omilitve njenih*

posledic za državljane in gospodarstvo so v 101.a členu predvidene vrednotnice za turistične pakete, enako so predvidene vrednotnice za športne prireditve v ZIU00PE. Ukrep je zelo pomemben tudi za kulturo, saj so tudi organizatorji kulturnih prireditev (koncerti, gledališče, kino ...) izdali veliko število vstopnic, dogodkov pa zaradi pandemije ne bo možno izvesti. Soroden problem so tudi abonmaji, zato na koncu predlagamo tudi peti odstavek, ki prejšnje odstavke smiselno aplicira na abonmaje. Ukrep vrednotnic bi za organizacije, ki prirejajo kulturne dogodke, predstavljal enega pomembnejših ukrepov, saj nagovarja vprašanje likvidnosti, ki bi v primeru preveč zahtevkov za povrnitev sredstev lahko imele resne posledice za kulturne organizacije.

Doda se nov 114. člen, ki se glasi:

114. člen

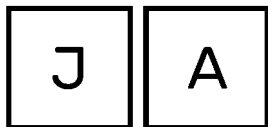
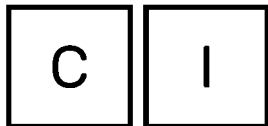
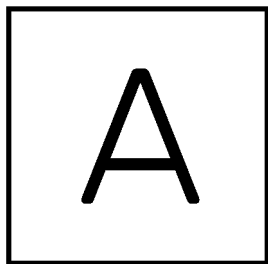
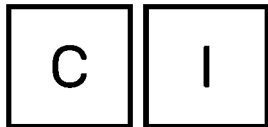
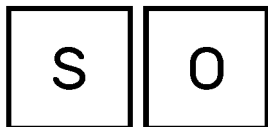
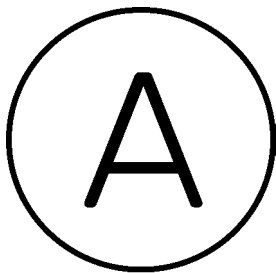
(Sklad za nepovratna sredstva na področju kulture)

- (1) Ustanovi se poseben sklad za nepovratna sredstva, s katerim upravlja ministrstvo, pristojno za kulturo (v nadaljevanju sklad).
- (2) Sklad je namenjen saniranju posledic nezmožnosti izvajanja javnih projektov in programov zaradi razglasitve epidemije COVID-19 in omogočanju kontinuiranega izvajanja kulturno umetniških vsebin v javnem interesu.
- (3) Do sredstev iz sklada so upravičeni poslovni subjekti, ki izvajajo javne projekte in programe na področju kulture izključno v namen izvajanja programov in projektov v javnem interesu.
- (4) Sredstva iz sklada se črpajo na podlagi neposrednega poziva upravičencem, ki izvajajo javne programe in projekte na področju kulture v letu 2020 in 2021.
- (5) Sredstva za sklad zagotovi Vlada RS

Obrazložitev

Predlagamo ustanovitev sklada z nepovratnimi sredstvi na področju kulture, saj je zavrlo pandemije COVID-19 prišlo do situacij, ko bodo tako javne kulturne institucije kot nevladne organizacije za nemoteno izvedbo javnih projektov in programov potrebovale dodatna sredstva, ki jih ne bo možno zagotoviti iz z razpisi dodeljenih sredstev. V realnosti se je že pokazala velika potreba po skladu, zato menimo, da je nujno, da se ga tudi vzpostavi.

Kot primer podajamo izvedbo festivala, ki je bil načrtovan za konec marca 2020. Številne priprave na festival so seveda pred razglasitvijo epidemije že bile opravljene, prav tako je bilo porabljenih kar nekaj sredstev. Obstajata dve možnosti, kako nasloviti situacijo. Bodisi se prijavljena programska enota z vidika razpisa šteje v obliki, kot je bila koncipirana, za izvedeno, ministrstvo, pristojno za kulturo, pa pokrije vse morebitne že

nastale stroške. Druga možnost je, da se organizacija odloči, da bi želela dogodek vseeno izvesti v drugem času, na primer ga prestavi v december 2020. V tem primeru prvotna sredstva ne morejo zadostovati za izvedbo prijavljene aktivnosti. Organizacija je morala za prvotno pripravo dogodka (marec 2020) porabiti določena sredstva (na primer stroške programskega vodje, rezervacij hotelov, letalskih kart ipd.), ki jih ni možno prenesti v izvedbo v novo obdobje, torej december 2020. Predlagamo, da bi se iz sklada pokrilo vse morebitne nastale stroške za pripravo prvotno načrtovane aktivnosti, organizacija pa bi vse stroške, ki bi nastali v drugi izvedbi črpala iz prvotnega finančnega načrta za izvedbo aktivnosti znotraj svojega programa oziroma projekta. Pri tem ne gre za dvojno financiranje, pač pa za saniranje enega dogodka, ki ga je prekinila razglasitev epidemije, in za omogočanje, da se normalno izvede program ali projekt, ki je naposled v javnem interesu. Iz sklada bi lahko krili tudi vsaj del izpada iz prodaje za organizacije, ki imajo slednje v finančnih konstrukcijah svojih programov in projektov.

* * *

Za vsa dodatna pojasnila ostajamo na voljo.

Lep pozdrav,

Društvo Asociacija

DRUŠTVO ASOCIACIJA
–društvo nevladnih organizacij in
posameznikov na področju kulture

PISARNA
Dalmatinova 4, 1000 Ljubljana

SEDEŽ
Metelkova 6, 1000 Ljubljana

+386 (0)1 4341 244
+386 (0)51 773 611

info@asociacija.si
www.asociacija.si

DAVČNA ŠTEVILKA
38450666 (nismo dav. zav.)

MATIČNA ŠTEVILKA
1768875

TRR
SI56 61000 0014575 664
(pri DH d.d.)